

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ
від 6 серпня 2008 р. № 1088-р
Київ

Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів

1. Схвалити Стратегію розвитку туризму і курортів (далі - Стратегія), що додається.
2. МКТ, МОЗ разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити і затвердити у тримісячний строк план дії щодо реалізації Стратегії.
3. Мінекономіки, Мінфіну, МКТ враховувати положення Стратегії під час розроблення проектів загальнодержавних програм соціального та економічного розвитку.

Прем'єр-міністр України

Ю. ТИМОШЕНКО

Інд. 28

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 6 серпня 2008 р. № 1088-р

СТРАТЕГІЯ
розвитку туризму і курортів

Загальна частина

Зміни у геополітичній обстановці, соціально-економічний розвиток, модернізація інформаційних технологій істотно вплинули на динаміку міжнародного туризму, призвели до трансформування туристичної галузі із спрямованістю на задоволення різноманітних індивідуальних потреб осіб, що подорожують.

Україна посідає одне з провідних місць в Європі за рівнем забезпеченості цінними природними лікувальними та історико-культурними ресурсами, що викликають значний інтерес у вітчизняних та іноземних туристів.

Однак, за даними Світового економічного форуму, у 2007 році у сфері подорожей і туризму Україна серед 124 країн світу посіла лише 78 місце (Чехія — 35, Угорщина — 40, Литва — 51, Польща — 61, Російська Федерація — 68, Румунія — 76). Зазначене свідчить про те, що на міжнародному туристичному ринку національний туристичний продукт та природні лікувальні ресурси України оцінюються як менш привабливі і конкурентоспроможні, ніж в інших країнах, де спостерігається загальносвітова тенденція до посилення ролі держави у забезпеченні розвитку туризму і курортів.

Сфера туризму і курортів на державному рівні не відіграє значної ролі у повноцінному виконанні економічних, соціальних і гуманітарних функцій, збереженні навколишнього природного середовища та культурної спадщини, наповненні бюджетів усіх рівнів, створенні нових робочих місць, збільшенні питомої ваги сфери послуг у структурі внутрішнього валового продукту.

Для підвищення конкурентоспроможності сфери туризму і курортів необхідно посилити роль держави у цій сфері з одночасним формуванням ефективної моделі співпраці держави, бізнесу та суспільства.

Подолання наявних негативних тенденцій, створення системних і комплексних передумов для розвитку туризму і курортів, поліпшення функціональної та технічної якості складових національного та регіональних туристичних продуктів повинні стати пріоритетами забезпечення сталого розвитку країни в цілому та вагомою складовою у вирішенні питань підвищення рівня життя населення.

Мета і завдання Стратегії

Метою Стратегії є:

підвищення рівня життя населення шляхом формування конкурентоспроможного на внутрішньому та світовому ринку національного туристичного продукту на основі раціонального використання туристичних ресурсів, збереження навколишнього природного середовища та відродження національної культурної спадщини, сприяння розвитку туризму і курортів;

забезпечення реалізації закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, зайнятість, охорону здоров'я, безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище;

створення сприятливих умов для надання туристам і особам, що подорожують, а також громадянам, що потребують медичної реабілітації, відповідних туристичних, рекреаційних, екскурсійних, санаторно-курортних та оздоровчих послуг;

сприяння створенню умов для зміцнення здоров'я населення, продовження тривалості життя та періоду активного довголіття, збереження генофонду нації з одночасним підвищенням рівня життя та дотриманням екологічних стандартів на основі збалансованого використання природних лікувальних ресурсів і території курортів;

поліпшення правових, організаційних і соціально-економічних умов для забезпечення реалізації державної політики у сфері туризму і курортів.

Завданнями Стратегії є:

визначення законодавчих, інших нормативно-правових, соціально-економічних, організаційно-управлінських засад з метою удосконалення туристичної діяльності та розвитку курортної діяльності;

підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері туризму і курортів, формування і впровадження ефективної моделі державного управління з метою узгодження та забезпечення захисту інтересів учасників туристичної та курортної діяльності;

посилення ролі громадських організацій в утвердженні принципів розвитку туризму і курортів, удосконалення наявних і запровадження нових механізмів взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, підприємств, наукових установ і навчальних закладів;

формування туристичного і курортного простору з метою раціонального та ефективного використання туристичних, природних лікувальних та рекреаційних ресурсів шляхом створення та забезпечення функціонування зон розвитку туризму і курортів, розроблення і впровадження конкурентоспроможного національного туристичного продукту;

забезпечення безпеки туристів і осіб, що подорожують, а також громадян, що потребують медичної реабілітації, захисту їх прав та законних інтересів;

сприяння вихованню дітей і молоді на засадах патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, культурних цінностей Українського народу, інших націй і народів, до природи;

сприяння поліпшенню інвестиційного клімату у сфері туризму і курортів;

раціональне використання фінансових і матеріальних ресурсів у туристичній та курортній діяльності, наповнення бюджетів усіх рівнів за рахунок джерел від результатів цієї діяльності та збільшення обсягу надходження валютних коштів;

забезпечення ефективності та конкурентоспроможності курортної діяльності шляхом широкого впровадження новітніх технологій у лікувально-діагностичній роботі та реабілітації хворих, удосконалення матеріально-технічної бази, здійснення систематичного контролю за якістю послуг, що надаються;

створення нових робочих місць, забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва у сфері туризму і курортів, розширення сфери зайнятості сільського населення у туристичній та курортній діяльності;

створення рівних умов для всіх суб'єктів туристичної та курортної діяльності, передумов для розвитку ефективного і прозорого туристичного та курортного ринку;

удосконалення сучасного державного обліку, посилення контролю за туристичною та курортною діяльністю;

розроблення та впровадження сучасних методик:

- визначення впливу сфери туризму і курортів на формування макроекономічних показників країни, регіонів, зокрема, через впровадження сателітних рахунків;

- оцінки екологічних ризиків та прогнозу впливу на навколишнє природне середовище під час провадження туристичної та курортної діяльності;

розроблення державної та місцевих програм розвитку туризму і курортів;

забезпечення розвитку міжнародного співробітництва у сфері туризму і курортів, формування позитивного туристичного та санаторно-курортного іміджу держави;

охорона і збереження природних об'єктів та екосистем на територіях, де розташовується більшість курортних і туристичних об'єктів;

проведення обов'язкової екологічної експертизи під час облаштування туристичної та курортної інфраструктури на територіях об'єктів, що належать до природно-заповідного фонду;

забезпечення безпеки туристів і осіб, що подорожують, а також громадян, що потребують медичної реабілітації, захисту законних прав та інтересів усіх суб'єктів туристичної та курортної діяльності;

підвищення якості складових туристичного продукту шляхом створення системи сертифікації об'єктів туристичних відвідувань, забезпечення розвитку туристичної та курортної інфраструктури, ліцензування у сфері туризму і курортів;

розвиток туристичної та курортної інфраструктури, а саме реконструкція наявних і будівництво нових засобів розміщення, закладів харчування та інших об'єктів туристичної та курортної інфраструктури;

сприяння розвитку транспортної, комунальної, прикордонної та митної інфраструктури;

збереження об'єктів національної культурної спадщини, зокрема таких, як національні заповідники «Софія Київська», «Гетьманська столиця», «Херсонес Таврійський», «Чигирин», «Хортиця», Шевченківський національний заповідник у м. Каневі, біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф. Фальц-Фейна і Чорноморський біосферний заповідник, історичний центр мм. Львова та Чернігова, культурний ландшафт та каньйон м. Кам'янця-Подільського, букові праліси Карпат, замки, фортеці, палаци тощо, формування необхідної туристичної інфраструктури;

сприяння створенню конкурентоспроможного туристично-курортного комплексу Автономної Республіки Крим з цілорічним функціонуванням;

сприяння формуванню необхідної туристичної інфраструктури в межах і навколо міст, в яких відбуватимуться матчі фінальної частини чемпіонату Європи 2012 з футболу;

запобігання недобросовісній конкуренції та недопущення монополізму у туристичній і курортній діяльності;

формування сприятливого для розвитку туризму і курортів податкового клімату;

розвиток в'їзного та внутрішнього туризму;

розвиток кадрового потенціалу сфери туризму і курортів;

удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері туризму і курортів;

розроблення схем та генерального плану розвитку туристичних територій;

створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів;

запровадження державного моніторингу курортно-оздоровчих і рекреаційних територій та природних лікувальних ресурсів;

дотримання режиму зон санітарної охорони, а також законодавства щодо використання земель курортного призначення, раціонального використання та якості природних лікувальних ресурсів;

формування інформаційного простору сфери туризму і курортів;
створення єдиної системи маркетингової підтримки національного туристичного продукту на внутрішньому та зовнішньому ринку.

Основні напрями реалізації Стратегії

Основними напрямками реалізації Стратегії є:

1) вирішення комплексу організаційних питань щодо розроблення та прийняття законодавчих і нормативно-правових актів, спрямованих на виконання основних завдань Стратегії, що дасть змогу:

оновити нормативно-правову базу з питань туризму і курортів;

адаптувати законодавство України у сфері туризму і курортів до відповідних директив і стандартів ЄС;

розробити проекти законів та інші нормативно-правові акти щодо визначення правового режиму туристичних і природних лікувальних ресурсів;

визначити на законодавчому рівні спрощений порядок набуття прав на об'єкти незавершеного будівництва, майнові комплекси державної та комунальної власності, які можуть бути запропоновані інвесторам для спорудження об'єктів туристичної інфраструктури, зокрема на засадах концесії;

розробити механізм державної підтримки впровадження туристичного продукту соціального характеру;

2) розвиток кадрового потенціалу сфери туризму і курортів, що забезпечить:

удосконалення законодавства з питань, пов'язаних із забезпеченням зайнятості населення у сфері туризму і курортів;

запровадження підготовки фахівців за спеціальностями у сфері туризму і курортів відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня та внесення відповідних змін до законодавства про освіту;

удосконалення законодавства в частині підвищення кваліфікаційних вимог до суб'єктів туристичної та курортної діяльності;

розроблення проектів нормативно-правових актів щодо правового статусу туристів, осіб, що подорожують, захисту їх законних прав та інтересів;

3) державна підтримка збереження туристичних і природних лікувальних ресурсів, їх комплексний розвиток, раціональне та ефективне використання, що забезпечить:

удосконалення нормативно-правової бази з питань виявлення, оцінки, інвентаризації ресурсів, їх паспортизації, реєстрації, визначення правового режиму туристичних і природних лікувальних ресурсів, їх моніторингу на відповідність нормативним вимогам;

внесення змін до законодавства щодо визначення правового режиму туристичних ресурсів;

створення та ведення державного реєстру туристичних територій;

прийняття відповідних рішень щодо оголошення природних територій курортними територіями державного та місцевого значення;

створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів;

запровадження державного моніторингу курортно-оздоровчих і рекреаційних територій та природних лікувальних ресурсів;

дотримання режиму зон санітарної охорони курортів;

4) створення єдиної системи маркетингової підтримки національного туристичного продукту та санаторно-курортних послуг, що забезпечить:

визначення на законодавчому рівні та узгодження механізму дистанційного продажу туристичних та курортних послуг (зокрема через Інтернет);

розроблення проектів нормативно-правових актів щодо посилення відповідальності за розповсюдження недобросовісної реклами у сфері туризму і курортів.

Фінансове забезпечення

Реалізація Стратегії здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, суб'єктів підприємницької діяльності усіх форм власності, громадських організацій, цільових кредитів банків, міжнародної технічної допомоги, інвестиційних коштів, інших джерел згідно із законодавством.

Етапи реалізації Стратегії

На першому етапі реалізації Стратегії передбачається забезпечити:

формування нормативно-правової бази, гармонізованої з вимогами Європейського Союзу, з питань розвитку сфери туризму і курортів;

формування конкурентоспроможного національного туристичного продукту;

активізацію підприємницької діяльності та діяльності суб'єктів господарювання у сфері туризму і курортів;

інформаційну підтримку сфери туризму і курортів;

проведення моніторингу природних туристичних і природних лікувальних ресурсів;

підвищення ефективності управління сферою туризму і курортів;

розвиток в'їзного та внутрішнього туризму;

залучення інвестицій для розвитку матеріально-технічної бази сфери туризму і курортів;

поліпшення якості надання послуг з екскурсійного обслуговування;

безпеку туристів і осіб, що подорожують.

На другому етапі буде забезпечено:

розвиток туризму і курортів з урахуванням рівня життя, традицій та культури населення;

розвиток кадрового потенціалу у сфері туризму і курортів;

збереження ресурсного потенціалу у зазначеній сфері;

встановлення контролю за використанням туристичних і природних лікувальних ресурсів;

створення системи маркетингової підтримки національного туристичного продукту;

поглиблення міжнародного співробітництва.

На третьому етапі передбачається забезпечити:

раціональне використання та охорону туристичних і природних лікувальних ресурсів;

узгодженість інтересів суб'єктів підприємницької діяльності, громадян у сфері туризму і курортів;

збалансованість усіх складових елементів розвитку туризму і курортів як соціально відповідальної, екологічно спрямованої та економічно ефективної діяльності;

надання високоякісних послуг відповідно до потреб туристів і осіб, що подорожують;

дотримання конституційних прав громадян у сфері туризму і курортів.

На всіх етапах повинен проводитися постійний моніторинг і контроль за здійсненням зазначених заходів.

Очікувані результати

Реалізація Стратегії сприятиме:

поліпшенню якості життя населення;

зростанню частки туризму і курортів у формуванні внутрішнього валового продукту;

додержанню визначених державних соціальних гарантій стосовно кожного громадянина незалежно від місця його проживання;

створенню умов для розвитку окремих територій, своєчасного і комплексного розв'язання проблем охорони навколишнього природного середовища;

відродженню національної культури та народних ремесел, формуванню національної самосвідомості та вихованню молоді на засадах патріотизму;

збереженню і відновленню унікальних природних та історико-культурних ресурсів, історичних місць України, залученню інвестицій у розвиток інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури;

істотному поліпшенню стану навколишнього природного середовища на територіях об'єктів туристичної та курортної інфраструктури;

зменшенню невиправданих бюджетних витрат, раціональному використанню фінансових і матеріальних ресурсів, наповненню бюджетів усіх рівнів, надходженню валютних коштів;

створенню нових та збереженню наявних робочих місць, розвитку малого та середнього підприємництва у сфері туризму і курортів, розширенню сфери тимчасової зайнятості населення у сільській місцевості;

сталому розвитку регіонів з метою підвищення якості життя населення, подолання бідності та безробіття, формування середнього класу;

підвищенню безпеки туристів і осіб, що подорожують, захисту їх прав, законних інтересів і збереженню майна;

створенню рівних умов для суб'єктів туристичної та курортної діяльності, передумов для розвитку ефективного та прозорого туристичного ринку;

створенню сучасних об'єктів туристичної та курортної інфраструктури в межах територій з високою концентрацією природних та історико-культурних туристичних і рекреаційних ресурсів;

удосконаленню системи інформаційного забезпечення сфери, створенню сприятливих умов для забезпечення рівного доступу до інформації;

істотному підвищенню ефективності державної політики у сфері туризму і курортів, виконанню державою функцій з координації, планування, регулювання, стимулювання, формування національного туристичного продукту, стандартизації та сертифікації тощо;

удосконаленню наявних і запровадженню нових ефективних механізмів взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, неприбуткових громадських організацій у сфері туризму, відповідних підприємств, наукових установ, навчальних закладів у забезпеченні розвитку туризму і курортів;

розробленню державної та місцевих програм розвитку туризму і курортів, економічно обґрунтованих планів їх виконання, у тому числі в рамках програм соціально-економічного розвитку регіонів;

розвитку міжнародного співробітництва та євроінтеграційних процесів у сфері туризму і курортів, покращенню туристичного, лікувально-оздоровчого іміджу держави;

зростанню обсягів інвестицій у сфері туризму і курортів.

УДК 911.3:796.5

**Любіцева О.О., д-р геогр.наук, проф.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Ставиться питання необхідності розвитку наукових досліджень для потреб туризму в Україні

The question of necessity of development of scientific researches were put for the requirements of tourism in Ukraine.

Актуальність обраної теми ґрунтується на ролі туризму в суспільному житті та світовій практиці його розвитку. В міжнародних документах кінця XX - початку XXI ст.. туризм розглядається вже не так звужено, як в матеріалах середини XX ст.. Основна увага зосереджена на тому, що туризм став явищем суспільного життя з розширеними суспільними функціями. Зростаюча роль туризму пояснюється змінами вимог до якості людських ресурсів, зі зростаючою інтелектуалізацією праці і в цьому контексті туризм, який надає можливість особистої причетності до здобутків іншої культури, є можливістю забезпечення саморозвитку людини. Саме це можна вважати рушійною силою розвитку туризму та основою його стійкості в сучасному світі з його економічною кризою, політичною нестабільністю, військовими конфліктами та тероризмом, які виступають значними лімітуючими чинниками розвитку туризму. Тобто туризм розглядається як соціокультурне явище, яке має виховну, просвітницьку, екологічну, соціальну та економічну мету. Це явище створило потужну сферу світової економіки – індустрію туризму: комплекс видів економічної діяльності з